

De atoomtheorie voor kleuters

Filosoferen met kinderen na het voorlezen van 'Misschien'

© Fabien van der Ham | www.filosovaardig.nl

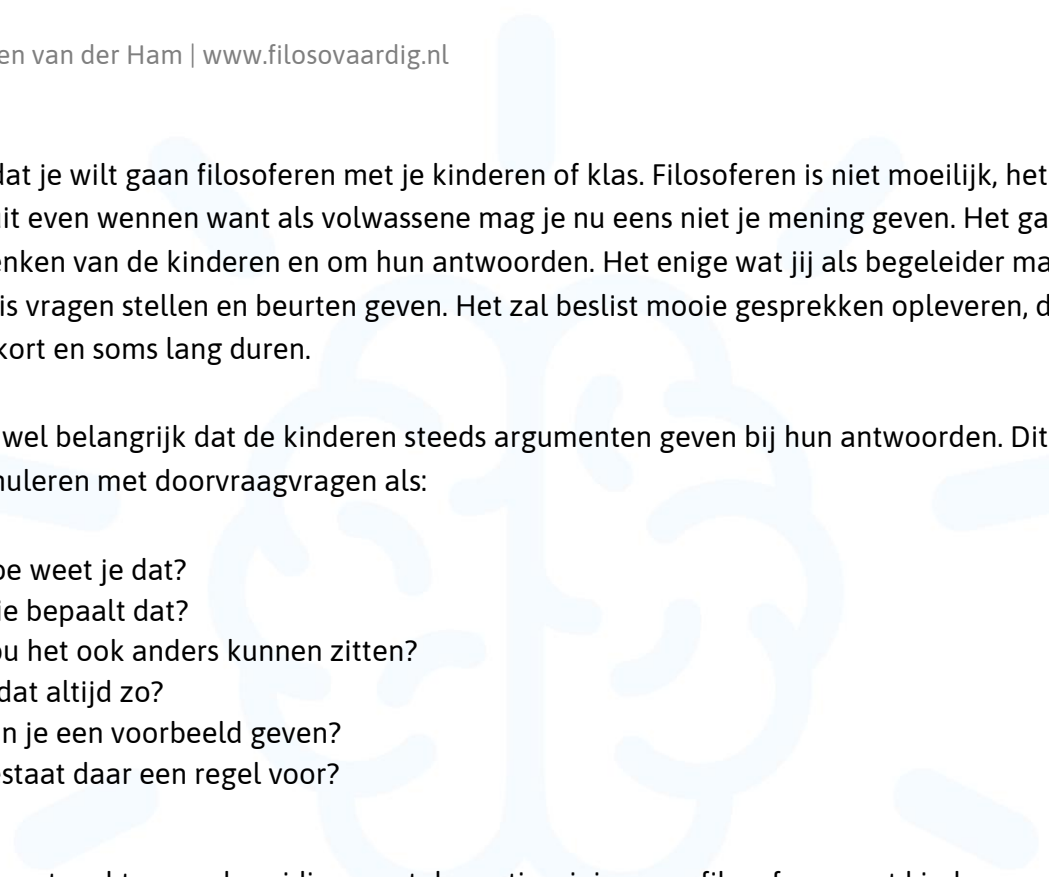
Leuk dat je wilt gaan filosoferen met je kinderen of klas. Filosoferen is niet moeilijk, het is hooguit even wennen want als volwassene mag je nu eens niet je mening geven. Het gaat om het denken van de kinderen en om hun antwoorden. Het enige wat jij als begeleider mag doen, is vragen stellen en beurten geven. Het zal beslist mooie gesprekken opleveren, die soms kort en soms lang duren.

Het is wel belangrijk dat de kinderen steeds argumenten geven bij hun antwoorden. Dit kun je stimuleren met doorvraagvragen als:

- Hoe weet je dat?
- Wie bepaalt dat?
- Zou het ook anders kunnen zitten?
- Is dat altijd zo?
- Kun je een voorbeeld geven?
- Bestaat daar een regel voor?

Lees eventueel ter voorbereiding eerst de gratis mini-cursus filosoferen met kinderen op www.filosovaardig.nl/mini-cursus

Thema

Het boek 'Misschien' laat op een eenvoudige manier de atoomtheorie op kinderniveau zien. Het laat zien hoe de wereld is opgebouwd en misschien ook begonnen. Het is daarom een ideale start voor een les met als thema 'waar begint het?'.

Vraag het gratis
kennismakingspakket
filosoferen met kinderen aan op
www.filosovaardig.nl/downloads

Over het boek 'Misschien'

Vier cirkels, vier vierkantjes en vier driehoekjes: meer heeft Guido van Genechten niet nodig in dit filosofische prentenboek. In een verder lege wereld kun je van deze simpele vormen verrassend veel andere dingen bouwen. Kun je er alles van maken? Misschien! Een boek over het begin en over het einde en over alles daartussenin.

Doelgroep

Je kunt het boek eigenlijk voor alle leeftijden gebruiken door het voor oudere kinderen niet voor te lezen maar bij de illustraties een en ander te vertellen. Speciaal voor de oudere kinderen vind je daarom nog een extra denkopdracht bij deze praattips.

Vooruitblik

Je begint het filosofische gesprek met behulp van voorwerpen waarvan je gaat bespreken waar het begin van dat voorwerp ligt. Daarna lees je het boek voor om aansluiten na te denken over de theorie die in het boek beschreven wordt. Met de jongere kinderen ga je daarna met de verwerkingsopdracht aan de slag en met oudere kinderen kun je de doe-opdracht doen.

Vorbereiding voor de leerkracht/ouder/begeleider

Verzamel vijf voorwerpen waarbij je kunt nadenken over het begin en einde ervan. Bijvoorbeeld een knutselwerkje, een kapotte bril, een draad, een streep op papier, een kastanje.

Start: filosoferen met voorwerpen

Laat een voor een de voorwerpen zien en vraag wat het begin is van dit voorwerp. Vraag goed door om verschillende invalshoeken boven tafel te krijgen. Je kunt immers denken aan de materialen en grondstoffen maar ook aan de maker, het idee of zelfs zo ver terugdenken dat je bij het ontstaan van de wereld uitkomt.

Vraag het gratis
kennismakingspakket
filosoferen met kinderen aan op
www.filosovaardig.nl/downloads

Het is soms maar moeilijk te zien waar iets begint of eindigt. Waar begint een lijn bijvoorbeeld?

“ Boudewijn tekent een lijn in de lucht: “Het begin is hier en het eind daar en hier is anders dan daar.”

Eline: “Dat kan net zo goed andersom zijn want het ziet er hetzelfde uit.”

Boudewijn: “Dat kan niet want hier is gewoon niet hetzelfde als daar.”

Mak: “Ik teken het altijd andersom.”

Boudewijn: “Maar het is mijn lijn dus ik bepaal waar het begin is.”

Kortom, besluit de groep, het begin van iets ligt bij de maker.

Voorlezen

Als er over alle voorwerpen een tijdje is nagedacht haal je het boek ‘Misschien’ erbij. Lees het boek voor of laat het zien en vertel erover, afhankelijk van de leeftijd van de kinderen.

Napraten en filosoferen

Vat na het voorlezen het boek samen en zeg dat volgens deze theorie dus alles uit vorm en kleur bestaat. Daaruit is alles ontstaan. Vraag aan de kinderen wat ze van deze theorie vinden. Wat vinden ze wel of niet goed aan deze theorie. Weten ze betere theorieën?

Extra doe-opdracht bovenbouw

Vertel dat heel vroeger, toen er nog niet zo veel kennis over de wereld was allerlei theorieën over de wereld zijn bedacht door de oude Grieken. Bijvoorbeeld:

Thales van Milete zei: Alles is water (hij is de 1e mens die de wereld zonder Goden verklaarde)

Pythagoras zei: Alle dingen zijn getallen

Xenophanes zei: Alles is modder

Heraclitus zei: Alles stroomt (verandert)

Aristoteles zei: Alles heeft een doel

Laat de kinderen vervolgens in groepjes zelf alles-is-theorieën bedenken. Ze moeten hierbij ook een uitleg geven. De theorie moeten ze in een zin samenvatten: Alles is ... want ....

Vraag het gratis
kennismakingspakket
filosofen met kinderen aan op
www.filosovaardig.nl/downloads

Alles is ontstaan want er zijn dingen ontstaan en daaruit zijn dingen gemaakt en gefokt.
Alles is energie/beweging want alles bestaat uit atomen die atomen zijn steeds in beweging dat aangestuurd is door energie.
Alles is gemaakt want alles op de wereld is gemaakt zoals Maarten die is ook gemaakt en een muur is gemaakt van klei.
Alles is iets want niets is toch iets want er is niks dat niet iets is en als je een iets bedenkt dat niks is, is het een idee voor iets.
Alles is kleurrijk omdat alles een kleur heeft.

Afronding

Stel ter afronding van het gesprek de volgende twee vragen:

Wanneer begon dit gesprek?

Wanneer eindigt dit gesprek?

- “ Tom: “Het gesprek is nooit afgelopen want altijd komt er wel weer een nieuwe vraag.”
Anna: “Het heeft wel een einde want als we nu naar de klas moeten heeft het gesprek een einde.”
Tom: “Maar dan gaan we volgende week weer verder met dat gesprek.”
Renske: “Ik denk misschien nog verder in mijn hoofd”
Tom: “Ik denk wel dat iedereen vanavond iets aan zijn ouders vertelt en dan gaat het gesprek misschien weer verder.”

Verwerkingsopdracht

Tip: Laat kinderen na het gesprek als verwerkingsopdracht hun eigen wereld maken met vormen en kleuren. Er zijn hiervoor handige stickervellen te koop.

Vraag het gratis
kennismakingspakket
filosoferen met kinderen aan op
www.filosovaardig.nl/downloads